

További jogalanyok

Az alábbiakban további jogalanyokat tekintünk át, amelyek bár nem gazdasági társaságok, de a gazdasági életben részt vesznek. Ezek egy része cégnek minősül, ami a gazdasági társaságnál egy általánosabb kategória. Ez azt jelenti, hogy minden gazdasági társaság cég, de nem minden cég gazdasági társaság.

Az egyesülés

Az egyesülés a tagok által gazdálkodásuk eredményességének előmozdítására és gazdasági tevékenységük összehangolására, valamint szakmai érdekeik képviseletére alapított, **jogi személyiséggel rendelkező** kooperációs társaság. Az egyesülés **saját nyereségre nem törekszik**; vagyonát meghaladó tartozásaiért a **tagok egyetemlegesen** kötelesek helytállni.

Az egyesülés **társasági szerződésében** - a létesítő okirat általánosan kötelező tartalmi elemein kívül - meg kell határozni

- a tagok gazdálkodásának előmozdítására, illetve összehangolására irányuló, valamint az ezzel kapcsolatos szakmai érdekképviseleti **feladatokat**;
- a működési **költség** viselésének tagok közötti **megoszlását**, az egyes tagokra eső befizetések összegét és az elszámolás módját;
- a **tag kilépése esetén** az őt megillető **vagyoni hányad** kiadásának feltételeit;
- az egyesülés megszűnését követően fennmaradó **vagyon felosztás**ának rendjét.

A tagok ellenszolgáltatás nélkül jogosultak az egyesülés által nyújtott szolgáltatások igénybe vételére;

Az egyesülés tagjainak **döntéshozó szerve** a taggyűlés.

A taggyűlés évente legalább egyszer tart ülést.

A taggyűlés akkor **határozatképes**, ha a szavazatok legalább **háromnegyed** részét képviselő tagok jelen vannak.

Az összehangoló és az érdekképviseleti tevékenység körében **minden tagnak egy szavazata** van. A társasági szerződésben **ettől el lehet térni**, azzal a korlátozással, hogy egyetlen tag sem juthat egyedül ötven százalékot meghaladó szótöbbséghez.

Az egyesülés **ügyvezetését** és képviseletét az **igazgató** látja el.

A szövetkezet

A szövetkezetek az ipari forradalom idején jöttek létre Nagy-Britanniában. Ez a társulati forma nélkülözte a korabeli gazdasági társaságok profitérdekeltségű elemeit, **fő elve a szolidaritás, demokratikus igazgatás** megteremtése volt. Az első angliai, a Rochdale-i szövetkezet, angolul co-operative, fogyasztási típusú szervezet volt, segítette a tagoknak boltot nyitni, lakáshoz jutni, vásárolni. Nem a tőkenyereség volt a lényeg – mint például a részvénytársaságoknál, hanem a közös munka megteremtése, ezáltal a hatékonyság javítása, a tagok biztonságának és társadalmi szükségleteinek kielégítése.

A szövetkezet a tagok vagyoni hozzájárulásából álló tőkével alapított, a **nyitott tagság** és a változó tőke elvei szerint működő, a **tagok** gazdasági és társadalmi **szükségleteinek kielégítésére** irányuló tevékenységet végző **jogi személy**, amelynél a tag kötelezettsége a

szövetkezettel szemben vagyoni hozzájárulásának szolgáltatására és az alapszabályban meghatározott személyes közreműködésre terjed ki. A szövetkezet kötelezettségeiért a tag nem köteles helytállni.

A szövetkezet tevékenysége értékesítésre, beszerzésre, termelésre és szolgáltatásra irányulhat.

Mivel a szövetkezet nem kereskedelmi társaság, hanem csoporttulajdon, nem vonatkoznak rá a gazdasági társaságok közös szabályai.

A szövetkezetek tipikus formái:

Mezőgazdasági és ipari termelőszövetkezetek

Fogyasztási és értékesítési szövetkezetek

Szociális szövetkezet, például foglalkoztatási és diákszövetkezetek

Lakásszövetkezetek

Pénzügyi (biztosítási hitel- és takarékszövetkezetek)

A szövetkezetre vonatkozó alábbi szabályok biztosítják, hogy a szövetkezet elsősorban természetes személy tagokkal rendelkezzen, a tagok személyesen közreműködjenek, és ne legyenek meghatározó tulajdoni részesedéssel rendelkező tagok.

A szövetkezet nem természetes személy tagjainak száma nem haladhatja meg a taglétszám húsz százalékát.

A szövetkezet személyes közreműködést nem vállaló tagjainak száma nem haladhatja meg a taglétszám negyedét.

A szövetkezet egyes tagjainak vagyoni hozzájárulása nem haladhatja meg a tőke tizenöt százalékát; a nem természetes személy tagok vagyoni hozzájárulásának összege nem haladhatja meg a tőke harmadát.

Szövetkezeti jogvitára az alapszabályban vagy a jogvitában érintett személyek megállapodásában választott-bírószági eljárás köthető ki.

Az alapszabály elfogadásához legalább hét személy egybehangzó akaratnyilatkozata szükséges.

A tag a tagsági jogviszonyon alapuló jogokból és kötelezettségekből álló szövetkezeti részesedését másik tagra vagy tagként belépni kívánó személyre átruházhatja.

A szövetkezet tagjainak döntéshozó szerve a tagok összességéből álló közgyűlés.

A közgyűlést évente legalább egyszer össze kell hívni.

A közgyűlésen a vagyoni hozzájárulások arányától függetlenül minden tagnak egy szavazata van.

A szövetkezet egyesülésének, szétválásának, gazdasági társassággá történő átalakulásának és jogutód nélküli megszűnésének elhatározásához az összes tag legalább kétharmadának szavazata szükséges.

A szövetkezet ügyvezetését legalább háromtagú igazgatóság látja el. Tizenöt főnél kisebb taglétszámú szövetkezetben az alapszabály igazgatóság helyett igazgató elnöki tisztséget rendszeresíthet.

A szövetkezetnél kötelezően működik legalább 3 főből álló felügyelőbizottság.

A felügyelőbizottság a tevékenységéről legalább évente egyszer beszámol a közgyűlésnek.

Könyvvizsgáló kinevezése **nem kötelező**. Továbbra is a számvitelről szóló törvény határozza meg, hogy mely szervezetek milyen esetekben kötelesek könyvvizsgálót igénybe venni.

A szövetkezeti tagsági jogviszony a szövetkezet alapításakor vagy kérelem alapján, tagfelvétellel keletkezik. A **tagokat** az általuk szolgáltatott vagyoni hozzájárulás mértékére tekintet nélkül, **azonos jogok** illetik meg.

Kisebbségvédelem

Lényegében ugyanazok a szabályok vonatkoznak a szövetkezetre is, mint a gazdasági társaságokra, vagyis a szavazati jogok öt százalékával rendelkező tagok kérhetik a **közgyűlés összehívását**, egyedi **könyvvizsgálatot** kezdeményezhetnek, illetve **igényérvényesítéssel** léphetnek fel a szövetkezet képviselőjében.

A jogi személy jogutód nélküli megszűnésének általános esetein túl a szövetkezet **megszűnik** akkor is **ha** tagjainak létszáma **7 fő alá csökken**.

Vállalatok közötti együttműködések (Konzern)

A **konzern** lényege, hogy a vállalatcsoportosulásban résztvevő szereplők piaci különállása csak látszólagos, mert az **anyavállalat** befolyása alatt álló **leányvállalatok** gazdasági tevékenysége a közös üzletpolitikához igazodik.

Ezt a területet a gazdasági jog a következő kétféle módon szabályozza:

A befolyásszerzésre vonatkozó szabályok

A vállalatcsoportra vonatkozó szabályok

A befolyásszerzésre vonatkozó szabályok többlet kötelezettségeket állapítanak meg a **minősített befolyást szerző** – a szavazati jogok több mint 75%-át megszerző tagra vonatkozóan. A legfontosabb ilyen többlet kötelezettségek:

Bejelentési kötelezettség (Cégbíróság felé)

Vételi kötelezettség (bármely tag kérheti, hogy tulajdonrészét vegye meg)

Helytállási kötelezettség (jogutód nélküli megszűnés esetén)

A vállalatcsoport

A vállalatcsoport lényege, hogy bizonyos feltételek esetén a törvény a minősített befolyásszerzésre vonatkozó többlet kötelezettségek alól mentesít. A vállalatcsoportnak **nincs önálló jogi személyisége**, függetlenül attól, hogy magát a vállalatcsoport tényét a **cégbíróság** bejegyzi.

Elismert vállalatcsoport

Elismert vállalatcsoport az **összevont**, konszolidált **éves beszámoló** készítésére kötelezett, legalább **egy uralkodó tag** és legalább **három**, az uralkodó tag által **ellenőrzött tag** által kötött uralmi szerződésben meghatározott, egységes üzletpolitikán alapuló együttműködés.

A vállalatcsoportban **tagként részvénytársaság, korlátolt felelősségű társaság, egyesülés** és **szövetkezet** vehet részt.

Az **uralmi szerződésnek** tartalmaznia kell

- a) az uralkodó tag és az ellenőrzött **tagok cégnevét, székhelyét;**
- b) a vállalatcsoporton belüli **együttműködés módját** és lényegesebb tartalmi elemeit;
- c) azt, hogy a vállalatcsoport határozott vagy határozatlan időre jön-e létre.

Az uralmi szerződés **tervezetét** a **résztvevők** legfőbb szervének felhatalmazása alapján az uralkodó tag és az ellenőrzött tagok **ügyvezetése készíti el.**

Az előkészítésről a munkavállalói érdekképviselőket megfelelően tájékoztatni kell.

Az uralmi szerződés jóváhagyásáról a vállalatcsoportban résztvevő **tagok legfőbb szerve** legalább **háromnegyedes** szótöbbséggel **dönt.**

Az uralkodó tag ügyvezetésének hatvan napon belül a nyilvántartó bíróságnak be kell nyújtani a vállalatcsoportként való működés tényének a bejegyzésére vonatkozó kérelmet.

Az **uralkodó tag** ügyvezetése az uralmi szerződésben meghatározottak szerint az ellenőrzött tag ügyvezetését **utasíthatja.**

Az uralmi szerződésben foglaltak lényeges vagy ismételt megszegése esetén a nyilvántartó **bíróság** bármely jogilag érdekelt indítványára **feloszlathatja** a vállalatcsoportot.

Tényleges vállalatcsoport

Ha az uralmi szerződés megkötésének a feltételei legalább három éven keresztül megszakítás nélkül fennállnak, bármely jogilag érdekelt kérelmére a **bíróság kötelezheti** a tényleges uralkodó tagot, illetve az ellenőrzött tagokat az **uralmi szerződés megkötésére** és a vállalatcsoport bírósági nyilvántartásba vételének kezdeményezésére.

Egyéni vállalkozó

Magyarország területén természetes személy üzletszerű gazdasági tevékenységet egyéni vállalkozóként végezhet.

Nem lehet egyéni vállalkozó

- a **kiskorú** személy,
- aki cselekvőképeséget érintő **gondnokság** alatt áll,
- aki egyéni cég tagja vagy gazdasági **társaság korlátlanul felelős tagja,**
- akit bizonyos vagyon elleni **bűncselekmények** miatt jogerősen végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték.

Az egyéni vállalkozók **nyilvántartását** a Belügyminisztérium (**BM**) vezeti. Tehát nem bíróság és nem cégbíróság.

A tevékenység megkezdésekor a szükséges **bejelentést** elektronikus úton a **Webes ügysegéd** alkalmazáson keresztül vagy személyesen az ország bármely járási (fővárosi kerületi) hivatalánál (**Hatóság**) lehet megtenni.

A bejelentésnek tartalmaznia kell a következőket:

Személyes adatok (név, cím, anyja neve, születési hely, idő, állampolgárság)

Tevékenységek **ÖVTJ** (önálló vállalkozók tevékenységi jegyzéke) kód szerint megadva

Székhely (telephely, fióktelep)

Az egyéni vállalkozói tevékenység megkezdésének bejelentése **díj- és illetékmentes**.

Egy ablakos eljárás

Ha a bejelentő a bejelentési űrlapot megfelelően töltötte ki, a **nyilvántartást vezető szerv** elektronikus úton **megkeresi az adóhatóságot** (NAV) és a Központi **Statisztikai Hivatalt** (KSH) és beszerzi az egyéni vállalkozó **adószámát** és az egyéni vállalkozó **statisztikai számjelét**. Ezután megállapítja a nyilvántartási számot, az egyéni vállalkozót nyilvántartásba veszi majd az azonosító adatokat megküldi a részére.

Ha az egyéni vállalkozó kéri, a Hatóság a számára **egyéni vállalkozói igazolványt** állít ki, ez azonban **nem kötelező**.

A **Hatóság** a nyilvántartásba vételt követő 30 napon belül, majd a későbbiekben eseti jelleggel **ellenőrzi** azt, hogy az egyéni vállalkozó működése megfelel-e a jogszabályi rendelkezéseknek.

Felelősség

Az egyéni vállalkozó egyéni vállalkozói tevékenységéből eredő kötelezettségeiért **teljes vagyonával felel**. Ez esetben tehát a magánvagyon és az üzleti vagyon nem válik el egymástól. Cserébe viszont az egyéni vállalkozás megindítása és folytatása sokkal egyszerűbb és olcsóbb a gazdasági társaság alapításánál.

Az egyéni vállalkozó **köteles személyesen közreműködni** a tevékenység folytatásában, emellett közreműködőként **alkalmazottat** is **foglalkoztathat**.

Egyéni cég

Az egyéni cég működése annyiban tér el az egyéni vállalkozói tevékenységtől, hogy a tulajdonos már nem saját neve alatt, hanem a választott **cégnév alatt** folytat üzletszerű gazdasági tevékenységet.

Az egyéni cég az egyéni vállalkozói nyilvántartásban szereplő természetes személy által alapított, **jogi személyiséggel nem rendelkező** jogalany, amely a cégnyilvántartásba történő bejegyzéssel jön létre.

Az egyéni cég **jogképes**, cégneve alatt jogokat szerezhet és kötelezettségeket vállalhat, így különösen tulajdont szerezhet, szerződést köthet, pert indíthat és perelhető.

Az egyéni cégnek kizárólag egy tagja (alapítója) lehet (ez alól van kivétel). Egy természetes személy kizárólag egy egyéni cég tagja (alapítója) lehet.

Az egyéni cég a Cégtörvény hatálya alá tartozik, **cégjegyzékszám**mal rendelkezik, a **Cégbíróság** tartja nyilván.

Ha az egyéni vállalkozó egyéni céget alapít, az egyéni vállalkozói tevékenységre való jogosultsága automatikusan megszűnik.

Egyéni cég alapításához közjegyző által készített közokiratba vagy ügyvéd által ellenjegyzett magánokiratba foglalt **alapító okiratra** van szükség.

Az alapító okirat szerződésminta megfelelő kitöltésével is elkészíthető.

Az alapító okiratban meg kell határozni a következőket:

Az egyéni **cég nevét**, székhelyét.
Alapítójának személyes adatait (név, cím, anyja neve).
Az **egyéni vállalkozói igazolványának számát** (ha van).
Fő **tevékenységét** és egyéb tevékenységeit.
Az egyéni cég **jegyzett tőkéjét**.

Ha az egyéni cég jegyzett tőkéje a **kettőszázezer** forintot nem haladja meg, a jegyzett tőke csak pénzbeli hozzájárulás lehet.

Az egyéni cég bejegyzésének **közzétételi díja** 2017 óta nincs (korábban 5.000 Ft volt), **eljárási illetéke** szintén 2017 óta **nincs**. Korábban 30.000 Ft volt az eljárási illeték.

Az egyéni cég elnevezést (vagy annak ec. rövidítését) az egyéni cég nevében fel kell tüntetni.
Az egyéni cég kötelezettségeiért elsősorban az egyéni cég felel vagyonaival. Ha az egyéni cég vagyona a követelést nem fedezi, **a tag saját vagyonaival korlátlanul felel**.
Egyéni cég és tagja nem lehet gazdasági társaságban korlátlanul felelős tag.

Az egyéni cég szervezete

Az egyéni cég **tagja** dönt mindazon kérdésekben, amelyeket jogszabály a **legfőbb szerv** hatáskörébe utal.

Az egyéni cég **ügyvezetését** vezető tisztségviselő vagy az egyéni cégben fennálló tagsági jogviszony keretében a tag látja el.

Képesítéshez kötött tevékenységet az egyéni cég csak akkor folytathat, ha **tagja** vagy az egyéni cég által határozatlan időre **foglalkoztatott** személy az előírt **képesítéssel** rendelkezik.

Közjogi jogalanyok

A közjogi jogalanyok közös jellemzője, hogy valamilyen **közfeladatot látnak el**. A közjogi jogalanyokat általában valamilyen jogszabály hozza létre, vagy jogszabályi felhatalmazás alapján valamilyen állami vagy önkormányzati szervezet alapítja őket. A közjogi jogalanyok egyik tipikus formája a **költségvetési szerv**. Ezekről a jogi személyekről a Ptk. egyáltalán nem tartalmaz rendelkezéseket, van azonban egy sajátos jogi személy, a köztestület, amelyik korábban a Ptk.-ban volt szabályozva. Ennek oka, hogy ezek a jogi személyiséggel rendelkező jogalanyok, noha közfeladatot látnak el, mégis működésüket tekintve elég közel állnak a civil szervezetekhez.

A köztestület

A köztestület **önkormányzattal** és nyilvántartott **tagsággal** rendelkező szervezet, amelynek **létrehozását jogszabály rendeli el**. A köztestület a tagságához, illetőleg a tagsága által végzett tevékenységhez kapcsolódó **közfeladatot lát el**. A köztestület **jogi személy**.

Példák köztestületekre:

MTA

A Magyar Tudományos Akadémia (a továbbiakban: Akadémia) önkormányzati elven alapuló, jogi személyként működő **köztestület**, amely a tudomány művelésével, támogatásával és képviselésével kapcsolatos országos közfeladatokat lát el.

Szakmai kamarák

Az egészségügy területén működő szakmai kamarák az orvosok és fogorvosok, gyógyszerészek, egészségügyi szakdolgozók önkormányzattal rendelkező **szakmai, érdekképviselői köztestületei**.

Az egészségügy területén szakmai kamaraként

- a) Magyar **Orvosi Kamara**,
- b) Magyar **Gyógyszerészeti Kamara**,
- c) Magyar **Egészségügyi Szakdolgozói Kamara** működik.

Egészségügyi tevékenységet – jogszabályban megállapított egyéb feltételek mellett (meghatározott kivételekkel) **csak az végezhet, aki tagja** az adott tevékenység végzésének feltételeként előírt szakképesítés szerint illetékes szakmai kamarának.

Az **ügyvédi kamara** az ügyvédek önkormányzati elven alapuló, szakmai és érdekképviselői feladatokat ellátó köztestülete. Ügyvédi tevékenységet **az végezhet, aki a kamara tagja**, és az ügyvédi esküt letette.

Törvényben vagy kormányrendeletben engedélyezéshez kötött, építésüggyel összefüggő tevékenységet (**mérnöki, illetve építészeti tevékenység**) (bizonyos kivételektől eltekintve) **csak** az folytathat, aki az e törvényben szabályozott **kamarai tagsággal** rendelkezik.

Ha mérnöki, illetve építészeti tevékenységet **cég** vagy egyéni vállalkozó főtevékenységként folytatja, akkor – a főtevékenységnek cég esetén a cégjegyzékbe való bejegyzését, az egyéni vállalkozó esetén az egyéni vállalkozók nyilvántartásában történő rögzítését követő öt munkanapon belül **köteles** a tevékenységét **bejelenteni** a székhelye szerint illetékes területi kamarának.

Gazdasági kamarák

A gazdasági kamarák **köztestületek**, amelyeket választással a gazdálkodó szervezetek hoznak létre. Gazdasági kamaraként kereskedelmi és iparkamarákat kell alakítani.

A területi gazdasági kamarák a megyékben, a megyeszékhelyen kívüli megyei jogú városokban és a fővárosban működnek.

A cégbejegyzésre kötelezett **gazdálkodó szervezet** a cégjegyzékbe való bejegyzését követő öt munkanapon belül **köteles** a székhelye szerint illetékes területi gazdasági kamaránál a kamarai nyilvántartásba való bejegyzését kérni.

Közhasznú szervezetek

Megfelelő szervezeti forma

Az a szervezet kérheti – vagy őrizheti meg – közhasznú státuszát, amely Magyarországon lett nyilvántartásba véve, olyan szervezeti formában, amely lehetővé teszi a közhasznú státusz megszerzését (**alapítvány, egyesület, nonprofit gazdasági társaság**).

Közfeladat végzése

Létesítő okiratában megjelölt közfeladat teljesítésére irányuló tevékenységet végez.

Hozzájárul a társadalom és az egyén közös szükségleteinek kielégítéséhez (azaz a célcsoportja túlmutat a szervezet tagjain, munkavállalóin, önkéntesein)

Nem szükséges közvetlenül ellátni az adott közfeladatot, közhasznú tevékenységnek minősülnek azok a tevékenységek is, melyek közvetve szolgálják az adott közfeladat megvalósulását.

Megfelelő erőforrásokkal rendelkezik

Megfelelő erőforrás áll a szervezet rendelkezésére, ha az előző két lezárt üzleti év vonatkozásában a következő feltételek közül **legalább egy teljesül**:

- az átlagos éves **bevétele** meghaladja az **egymillió** forintot, vagy
- b) a két év egybeszámított adózott **eredménye** (tárgyévi eredménye) **nem negatív**, vagy
- c) a **személyi** jellegű **ráfordításai** elérik az összes ráfordítás egynegyedét.

Megfelelő társadalmi támogatottsága kimutatható

Megfelelő a szervezet társadalmi támogatottsága a közhasznúsági státusz elnyeréséhez (megtartásához), ha az előző két lezárt üzleti éve vonatkozásában a következő feltételek közül **legalább egy teljesül**:

- a szervezet által elért **1%-os felajánlás** eléri az összes bevétel kettő százalékát
- a **közhasznú** tevékenység érdekében felmerült **költségek**, ráfordítások elérik az összes ráfordítás felét a két év átlagában, vagy
- közhasznú tevékenységének ellátását **tartósan** (két év átlagában) legalább **tíz közérdekű önkéntes** tevékenységet végző személy segíti.

Közhasznú jogállású szervezet jogosult használni a közhasznú megjelölést.

Fokozott nyilvánosság

A több tagból álló döntéshozó szerv, valamint az ügyvezető szerv **ülései nyilvánosak**.

A közhasznú szervezet **beszámolójába**, közhasznúsági mellékletébe **bárki betekinhet**.

Fokozott ellenőrzés

Ha a közhasznú szervezet éves bevétele meghaladja az ötvenmillió forintot, a vezető szervtől elkülönült felügyelő szerv (**felügyelőbizottság**) létrehozása kötelező.

A közhasznú szervezetek feletti adóellenőrzést az **adóhatóság**, az államháztartásból származó költségvetési támogatás felhasználásának ellenőrzését az **Állami Számvevőszék**, a közhasznú működés feletti törvényességi ellenőrzést pedig az **ügyészség** látja el.

Non-profit tevékenység

A közhasznú szervezet a gazdálkodása során elért **eredményét nem oszthatja fel**, azt létesítő okiratában meghatározott közhasznú tevékenységére kell fordítania.

A közhasznú szervezet a vezető tisztségviselőt, a támogatót, az önkéntest cél szerinti juttatásban nem részesítheti.

Korábban létezett a **Közhasznú Társaság** fogalma, ilyen szervezet azonban 2007. július 1. után már nem alapítható. A korábbi ilyen társaságoknak két éven belül, 2009. június 30-ig nonprofit gazdasági társasággá kellett átalakulniuk

A közhasznúsági besorolással rendelkező nonprofit gazdasági társaság **kaphat adományt**, illetve adománynak minősülő támogatást. A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény 36. § (2) bekezdése alapján erről az **adózásban** érvényesíthető **kedvezményre** jogosító igazolást állíthat ki az adózás rendjéről szóló törvény előírásai szerint.

A személyi jövedelemadó 1%-a nem csak közhasznú szervezet részére ajánlható fel. Felajánlható többek között az alábbi szervezetek részére is:

Alapítvány, egyesület, ha közhasznú tevékenységet végez;

Magyar tudományos Akadémia;

Felsőoktatási intézmény;